

Lausunto/luonnos hallituksen esitykseksi laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta

Ympäristölautakunta 11.03.2026 § 8
92/10.03.00.00/2026

Valmistelija Rakennustarkastaja Ari Jaaranen, 040 488 3751, ari.jaaranen@lapinlahti.fi

Esittelijä Rakennustarkastaja

Lapinlahden kunnan ympäristölautakunta toimii hallintosäännön § 30, kohdan 1. mukaisena rakennusvalvontaviranomaisena.

Hallintosäännön § 27, kohdan 11. mukaan lautakunta päättää omalla toiminta-alueensa annettavista lausunnoista, joten ko. asiassa ympäristölautakunta antaa Lapinlahden kunnan lausunnon.

Johdanto:

Ympäristöministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esityksestä laiksi käytöstä poistetun maatuulivoimalan purkamisesta ja purkuvakuudesta, sekä laiksi rakentamislain muuttamisesta.

Uudessa laissa säädettäisiin voimalan omistajan velvollisuudesta purkaa käytöstä poistettu maatuulivoimala ja palauttaa puretun tuulivoimalan sijaintipaikka voimalan rakentamista edeltäneeseen tilaan.

Purkamisen kustannusten kattamista turvaisi maatuulivoimalan rakentamishankkeeseen ryhtyvän velvollisuus antaa kunnan rakennusvalvontaviranomaisen hyväksi vakuus purkamistoimien varmistamiseksi. Vuokramaalla sijaitsevan maatuulivoimalan purkamisesta vastaisi voimalan sijaintipaikan kunta, jos voimalan omistaja laiminlöisi purkamiseen liittyvät velvoitteensa ja jos purkamisen kustannuksia ei voitaisi kattaa uudessa laissa tarkoitetulla purkuvakuudella.

Rakentamislakiin lisättäisiin säännökset maatuulivoimalan purkamisluvasta. Lisäksi lakiin tehtäisiin muita uuden lain säätämisestä johtuvia täsmennyksiä ja teknisluonteisia muutoksia.

Esitysluonnoksessa ehdotetut lait on tarkoitettu saattaa voimaan 1.1.2027.

Purkuvakuutta ja kunnan toissijaista purkamisvelvollisuutta koskevia säännöksiä sovellettaisiin kuitenkin vain tuulivoimaloihin, joita koskevaa rakentamislupaa haettaisiin aikaisintaan vuonna 2028.

Purkamisvastuu:

Lapinlahden kunnan kannalta esityksen päälinja on oikeansuuntainen: tuulivoimalan omistaja on ensisijaisesti vastuussa käytöstä poistetun voimalan purkamisesta ja alueen palauttamisesta rakentamista edeltäneeseen tilaan. Tämä vastuunjako on selkeä ja yhdenmukainen ympäristöministeriön tavoitteiden kanssa.

Purkamisvelvoite tulee koskea kaikkia maanpäällisiä rakenteita, perustuksia sekä pystytys- ja huoltokenttien rakenteita, ellei purkamisluvassa perustellusti toisin päätetä. Tämä varmistaa ympäristön hyvän tilan ja alueiden jatkokäyttömahdollisuudet.

Purkuvakuus:

Purkuvakuuden sääntely on esityksen kriittisin osa kunnille.

1. Vakuuden on katettava täysimääräisesti tulevat purkukustannukset.

Esityksen mukaan rakentamishankkeeseen ryhtyvän tulee asettaa purkuvakuus, joka kattaa purkukustannukset myös omistajan laiminlyönnin tapauksessa.

Lapinlahden kunnan kannalta vakuuden tulee:

- Perustua riittävän laajaan kustannusarvioon, ei minimitasoon.
- Olla indeksisidonnainen, jotta tulevat kustannukset 25–35 vuoden päästä vastaavat todellisia markkinahintoja. Asiantuntija-arvioissa on todettu purkukustannusten voivan nousta merkittävästi tulevina vuosikymmeninä.
- Sisältää kattavasti kaikki purkukomponentit: maanpäälliset rakenteet, perustusten purkaminen, kaapelien ja sähköasemien poistaminen sekä alueen ennallistaminen.

2. Vakuuden mitoitusriskit on tunnistettava.

- Vakuuden tason tulee perustua todellisiin purkukustannuksiin, ei investoinnin prosenttiosuuteen.
- Vakuutta on päivitettävä säännöllisesti koko tuulivoimalan elinkaaren ajan, esimerkiksi viiden vuoden välein, indeksikorotuksin ja kustannuslaskelmien tarkennuksin.

3. Kunnan rooli viimekätisenä vastuunkantajana ei saa muodostua taloudelliseksi riskiksi.

Esityksen mukaan kunta vastaa purkamisesta, jos omistaja ei hoida velvoitetta eikä vakuus riitä.

Lapinlahden kunnan kannalta tätä kohtaa on pidettävä ongelmallisena:

- Pienten ja keskisuurten kuntien taloudellinen kantokyky ei mahdollista jopa useiden miljoonien eurojen purkukustannusten kattamista.
- On kohtuutonta, että voitot voivat valua yksityisille tai kansainvälisille toimijoille, mutta riskit jäivät kunnille.

Lapinlahden kunnan kannalta huomioitava on, että:

- Valtiolle tulee luoda takautuva riskinjakomekanismi tai erillinen purkuvakuusrahasasto, joka kattaa tilanteet, joissa vakuus ei riitä.
- Vakuuksien hallinta ja valvonta kunnassa on perusteltua, mutta varmistettava on, ettei kunta toimi taloudellisena puskurina liian riskipitoisessa mallissa.

Purkamisluvut ja ympäristövaikutukset:

Kunta kannattaa sitä, että purkamisluvan yhteydessä voidaan tapauskohtaisesti määrittää, missä laajuudessa perustukset ja kenttärakenteet puretaan. Tämä mahdollistaa järkevän ympäristö- ja maankäyttöratkaisun.

On kuitenkin tärkeää, että:

- Kunnalla säilyy täysi päätäntävalta purkamisluvan ehdoista.
- Perustusten jättäminen on poikkeus, ei oletus.
- Purkamisluvan vaatimukset ovat valtakunnallisesti yhtenäisiä.

Lakiesityksen vaikutukset Lapinlahden kuntaan:

Lapinlahden kunta toimii tuulivoimarakentamisen kannalta potentiaalisella alueella. Esityksen vaikutukset ovat siksi merkittäviä:

- Purkuvakuuksien riittävä taso suojaa kuntaa tulevilta taloudellisilta riskeiltä.
- Selkeä lainsäädäntö lisää investointien ennakoitavuutta ja hyväksyttävyyttä tuulivoimahankkeissa.
- Kunnan rooli valvontaviranomaisena on selkeytettävä ja resursoitava.

Kunnan kannalta on välttämätöntä, että purkamista ja erityisesti purkuvakuutta koskeva lainsäädäntö toteutetaan siten, että kunnille ei synny kohtuutonta taloudellista riskiä.

Päätösehdotus

Päätösehdotus

Lapinlahden kunta puoltaa lakiesityksen etenemistä, mutta esittää seuraavat täsmennykset esittelytekstissä mainittuine perusteluineen:

1. Purkuvakuuden tulee kattaa täysimääräiset purkukustannukset ja olla indeksisidonnainen koko voimalan käyttöiän ajan.
2. Vakuutta on päivitettävä säännöllisesti, vähintään viiden vuoden välein.
3. Kunta ei saa jäädä missään tilanteessa viimekätiseksi taloudelliseksi vastuun kantajaksi, vaan valtion tulee luoda riskinjakomekanismi tai -rahasto.
4. Purkamisluvan edellytykset on määriteltävä valtakunnallisesti yhtenäisesti ja kunnalla tulee säilyä selkeä päätösvalta purkamisvelvoitteen laajuuteen.
5. Kunta korostaa, että lain voimaantulo 1.1.2027 tulee huomioida tuulivoimarakentamisen suunnittelussa välittömästi, jotta siirtymä kohti uutta sääntelyä etenee hallitusti.
6. Lainsäädännön toimeenpanoon on osoitettava kunnille riittävät resurssit, erityisesti rakennusvalvonnan tehtäviin.

Päätös

Lapinlahden kunta päätti puoltaa lakiesityksen etenemistä, mutta esittää seuraavat täsmennykset esittelytekstissä mainittuine perusteluineen:

1. Purkuvakuuden tulee kattaa täysimääräiset purkukustannukset ja olla indeksisidonnainen koko voimalan käyttöiän ajan.
2. Vakuutta on päivitettävä säännöllisesti, vähintään viiden vuoden välein.
3. Kunta ei saa jäädä missään tilanteessa viimekätiseksi taloudelliseksi vastuun kantajaksi, vaan valtion tulee luoda riskinjakomekanismi tai – rahasto.
4. Purkamisluvan edellytykset on määriteltävä valtakunnallisesti yhtenäisesti ja kunnalla tulee säilyä selkeä päätösvalta purkamisvelvoitteen laajuuteen.
5. Kunta korostaa, että lain voimaantulo 1.1.2027 tulee huomioida tuulivoimarakentamisen suunnittelussa välittömästi, jotta siirtymä kohti uutta sääntelyä etenee hallitusti.
6. Lainsäädännön toimeenpanoon on osoitettava kunnille riittävät resurssit, erityisesti rakennusvalvonnan tehtäviin.